

MATERIAŁY
**XIV MIĘDZYNARODOWEJ NAUKOWI-
PRAKTYCZNEJ KONFERENCJI**

AKTUALNE PROBLEMY
NOWOCZESNYCH NAUK - 2018

07 -15 czerwca 2018 roku

Volume 7

Przemysł
Nauka i studia
2018

Adres wydawcy i redakcji:
37-700 Przemyśl ,
ul. Łukasińskiego 7

Materialy XIV Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji ,
«Aktualne problemy nowoczesnych nauk - 2018» , Volume 7 Przemyśl:
Nauka i studia -108 s.

Zespół redakcyjny:
dr hab. Jerzy Ciborowski (redaktor prowadzący),
mgr inż. Dorota
Michałowska, mgr inż. Elżbieta Zawadzki,
Andrzej Smoluk, Mieczysław
Luty, mgr inż. Andrzej Leśniak,
Katarzyna Szuszkiewicz.

**Materialy XIV Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji ,
«Aktualne problemy nowoczesnych nauk - 2018» , 07 -15 czerwca 2018
roku po sekcjach:**

e-mail: praha@rusnauka.com

Cena 54,90 zł (w tym VAT 23%)

ISBN 978-966-8736-05-6

© Kolektyw autorów , 2018

© Nauka i studia, 2018

К.пед.н. Зозуля І. Є., викл. Кухарчук Г. В.

Вінницький національний технічний університет, Україна

ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ

Концепція мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України визначає мету мовної підготовки як формування комунікативної компетентності, забезпечення комунікативних потреб іноземних громадян у різних сферах мовленнєвої діяльності: перш за все, науковій (для отримання конкурентоспроможної підготовки за обраним фахом), соціально-культурній (для адекватної адаптації в новому соціально-культурному середовищі, психологічного комфорту), побутовій (для задоволення потреб повсякденного життя).

Методика викладання української мови як іноземної порівняно молода наука. Саме цим зумовлена зараз увага педагогів, методистів до інновацій. Проблема вдосконалення форм і методів викладання української мови як іноземної, їхнього постійного оновлення, пристосування до нових умов життя останнім часом не виходить з розряду актуальних для вищої освіти. Сучасна наука вже має певний досвід у розв'язанні подібних питань. Так, на сьогодні вже є значна кількість праць, у яких розглядається сутність інновацій у викладанні гуманітарних дисциплін у вищій школі. У нас перед викладачем української мови у ВНЗ постає проблема пошуку шляхів підвищення пізнавального інтересу студентів до вивчення мови, закріплення їхньої позитивної мотивації до навчання. Однією із можливостей вирішення цієї проблеми є використання інноваційних технологій у навчанні.

Знання іноземної мови асоціюється зі знанням слів, у той час як володіння мовою з лексичними навичками забезпечують функціонування лексики в спілкуванні. Отже, на нашу думку, лексичні навички слід розглядати як найважливіший і невід'ємний компонент змісту навчання української мови як іноземної, а їхнє формування саме і є метою навчання лексичного матеріалу.

Лексичний аспект спілкування має певні особливості: одні з яких полегшують його засвоєння, а інші, навпаки, ускладнюють. До перших належить зв'язок лексики зі змістом комунікації, на що спрямована увага тих, хто спілкується. Це сприяє концентрації їхньої уваги і відповідно засвоєнню матеріалу. До других належить великі труднощі засвоєння іншомовної лексики, що пов'язані з формою слова (звуковою, графічною, граматичною), його значенням, характером сполучуваності з іншими словами, вживанням слів в реченні, а також розходженням зі словами рідної мови [3, с. 63].

Одиницею навчання лексичного матеріалу є лексична одиниця, яка може бути не лише словом, але й сталим словосполученням і навіть так званім «готовим» реченням (тобто таким, що не змінюється в мовленні). *Наприклад*: бити байдики; як справи?

У лексичному мінімумі розрізняють :

- **активний лексичний мінімум** – це той лексичний матеріал, яким іноземні студенти повинні користуватись для вираження своїх думок в усній та письмовій формі, а також розуміти думки інших людей під час аудіювання та читання;

- **пасивний лексичний мінімум** – лексика, яку іноземні студенти мають лише розуміти під час сприймання чужих думок в усній формі (під час аудіювання) та письмовій формі (під час читання).

Важливим є аспект навчання студента запам'ятовувати нові лексичні одиниці. Людина має три види пам'яті: короткочасну, оперативну та довготривалу, яка дозволяє мозку зберігати кількість інформації дуже тривалий час. Для забезпечення переходу інформації до довготривалої пам'яті рекомендується дотримуватися нижче наведених принципів [2].

Повторення. Найкраще інформація запам'ятовується в контексті, наприклад, під час читання слова має зустрітись щонайменше сім разів за обмежений відрізок часу.

Відтворення. Це один з видів повторення – багаторазовий виклик слова в пам'яті і його відтворення, наприклад використання в реченні.

Темп. Слід урахувати індивідуальні характеристики іноземних студентів і надавати їм стільки часу на повторення нових слів, скільки їм потрібно.

Використання. Популярний вислів характеризує цей вислів: «Use it or lose it!» Це використання слів у мовленні.

Пізнавальна глибина. Чим більше студент зробить власних висновків щодо слова, тим більше шансів на ефективне запам'ятовування, наприклад, використання слів для закінчення речення.

Персоналізація. Нові слова швидше переходять до довготривалої пам'яті, якщо учні тренують їх у контексті власної особистості, особливо особистого життєвого досвіду та на прикладах, що є невід'ємною часткою їх особистого оточення.

Візуалізація (наочність). Співвідношення слова із зображенням створює дуже міцний асоціативний зв'язок

Мнемоніка. Це спеціальні прийоми, які допомагають запам'ятати важкі для запам'ятовування слова.

Мотивація. Навіть не дуже вмотивований до навчання студент запам'ятовує нові слова, якщо перед ним поставити завдання, яке вимагає прийняття власних рішень щодо нової лексики (прийом залучення елементів персоналізації).

Увага / емоційне збудження. Якщо слово викликає сильний емоційний відгук, воно практично на сто відсотків закріплюється у довготривалій пам'яті.

Не слід оминати увагою й проблему основних форм та характеристик презентацій під час вивчення нової лексики іноземними студентами підготовчого відділення [1, с. 693].

1. Переклад – це найкоротший шлях до значення (за умови достатньо точного збігу в обох мовах); є економічним засобом; найбільш підходить до випадкової лексики, що може з'явитися упродовж уроку; може створити в іноземних студентів неправильне уявлення щодо абсолютної відповідальності лексичних одиниць у різних мовах; створює низьку мотивацію до запам'ятовування завдяки надмірній легкості.

2. Візуальні засоби презентації (демонстрація реальних предметів, малюнків, дій або жестів) надають іноземним студентам можливість ефективно візуалізувати лексику за рахунок реальних предметів, малюнків, флеш-карток, тощо; дуже ефективні на початковому етапі; надають студентам можливості

реалізувати власний темп і стиль навчання, ефективно формувати власні асоціації та мнемонічні засоби.

3. Вербальні засоби презентації (дефініції та ситуації) застосовується для контекстуалізації нової лексики; презентація декількох речень – зразків; презентація через омоніми, антоніми або субпідрядні терміни; презентація повного визначення.

Загалом презентація лексики залежить від рівня навченості іноземних студентів, ступенем складності лексики, що подається, можливості пояснити або продемонструвати значення, призначення лексики. Кількість нових слів не повинна бути зовеликою (оптимальна кількість – не більше 12 нових слів за урок). Рішення, в якій послідовності презентувати лексику, залежить від викладача.

Формування лексичної компетенції відбувається поступово. Вправи та методи, які використовуються відрізняються залежно від етапу навчання лексики. Треба опрацьовувати лексичний матеріал соціокультурного змісту за алгоритмом, який враховує мету навчання на кожному з етапів та передбачає виконання відповідних мовних і мовленнєвих вправ. На *підготовчому етапі* вчителю необхідно проаналізувати відібраний матеріал щодо соціокультурного компоненту та узгодити послідовність його використання на уроці відповідно до етапів формування лінгвістичної компетенції. На *етапі семантизації* лексичного матеріалу соціокультурного змісту потрібно активізувати фонові знання студентів, їхній досвід з метою успішного засвоєння форми та значення лексичних одиниць соціокультурного змісту.

Зразками вправ тут можуть бути такі завдання:

- погрупуйте слова за категоріями;
- поєднайте картинку (зображення) з певним словом;
- складіть слова з наданих вам букв;
- подивіться на малюнки й назвіть слова тощо.

Етап рецептивно-репродуктивного тренування передбачає створення стереотипів вживання лексики соціокультурного змісту на рівні фрази. Тому треба добирати такі вправи, що сприяють автоматизації лексичних навичок, наприклад:

- прослухайте й викресліть зайве слово;

послухайте й виберіть правильне визначення слова;
 підберіть до слів синоніми та антоніми;
 доповніть речення;
 розгадайте кросворд;
 заповніть таблицю відповідними словами;
 поєднайте слова в словосполучення;
 підпишіть малюнки правильними словами чи словосполученнями тощо.

Засвоєння лексики іноземної мови повинне мати не стільки теоретичний, скільки практичний характер, тому викладачі повинні прагнути розвинути в іноземних студентів не лише механізм знання, а й механізм володіння, розуміння.

На етапі комунікативної практики, метою якого є самостійне вживання лінгвістичного матеріалу в усіх видах мовленнєвої діяльності, доцільно використовувати такі вправи, як:

згрупуйте й прокоментуйте;
 опишіть малюнок декількома реченнями;
 підготуйте оголошення (заметку, статтю) до університетського журналу;
 знайдіть більше інформації про якесь визначне місце України;
 складіть діалог з поданими словами;

На даному етапі наочність посідає важливе місце. Наприклад, використання фраз кліше та таблиць застосовують при складанні діалогів та в монологічному мовленні.

Отже, навчання лексики відіграє важливу роль у процесі навчання української мови як іноземної. Лексична правильність мовлення визначається сталістю лексичних вмінь та навичок. Лексичні навички слід розглядати як найважливіший і невід'ємний компонент змісту навчання іноземної мови, а їх формування саме і є метою навчання лексичного матеріалу.

Прийоми випереджального введення лексики, раннє включення нових лексичних одиниць у сполученні із засвоєними, а потім систематичне повторення активного словника студента, – все це дозволяє інозцемцям краще підготуватися до використання освоєної лексики при читанні й говорінні на етапі застосування. Дуже важливо, щоб уроки української мови як іноземної не були нудними, а для цього потрібно використати різноманітну наочність і багато ігор.

Це зробить урок більше цікавим для студентів. Саме тому лексичні вправи повинні бути спрямовані на усвідомлення лексичних одиниць, сприяти логічному мисленню, формувати мовленнєві уміння та навички, відповідати характеру навчального матеріалу, нести виховний характер.

Література:

1. Бакум З. П., Караман С.О. Навчання лексики в курсі української мови як іноземної / З. П. Бакум, С. О. Караман // Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. – 2011. – Вип. 6. – С. 690-694.
2. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учебное пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез – 4-е изд., стер. – М.: Академия, 2007. – 336 с.
3. Друзь Г.О. Раціоналізація процесу засвоєння іншомовної лексики / Г. О. Друзь // Рідна школа. – 2002. – № 1. – С. 61-65.